

**Zespół do Spraw
Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi**

**Sprawozdanie z wykonania
Krajowego Programu Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi na lata 2005 - 2006**

Krajowy Program Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi na lata 2005-2006 jest dokumentem przygotowanym przez międzyresortowy Zespół do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 26 kwietnia 2005 roku.

Niniejsze sprawozdanie dotyczy zadań zrealizowanych w latach 2005 - 2006.

Przy redakcji sprawozdania, jako punkt wyjścia przyjęto tekst Krajowego Programu. Relacje dotyczące stanu realizacji zostały przypisane do poszczególnych zadań tak, jak zostały one zapisane w Programie.

Wzmocnienie systemu współpracy, edukacji i prewencji

1.1

**Kontynuacja prac Zespołu do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi.
Zainicjowanie corocznych konferencji krajowych nt. handlu ludźmi .**

Zadania:

1. *Zorganizowanie konferencji krajowej nt. handlu ludźmi.*

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Termin realizacji: III kwartał 2005 roku

Stan realizacji:

Zadanie zostało zrealizowane z opóźnieniem ze względu na zmianę na stanowisku Przewodniczącego Zespołu do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi.

W dniu 13 marca 2006 r. MSWiA zorganizowało Konferencję Krajową nt. Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi.

W Konferencji uczestniczyli eksperci administracji rządowej, organów ścigania oraz organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką handlu ludźmi. Podczas Konferencji omówiono aktualną sytuację w zakresie zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi w Polsce, problem handlu dziećmi i dziećmi cudzoziemskich bez opieki, problematykę

kontroli legalności zatrudnienia w kontekście handlu ludźmi do pracy przymusowej oraz zagadnienie współpracy międzynarodowej w zwalczaniu i zapobieganiu handlowi ludźmi. Jednym z głównych celów konferencji było opracowanie rekomendacji i wniosków na przyszłość. Wydano materiały pokonferencyjne.

2. Nawiązanie przez Zespół współpracy z analogicznymi instytucjami istniejącymi w krajach pochodzenia ofiar handlu ludźmi w Polsce oraz krajach docelowych dla ofiar handlu ludźmi pochodzących z Polski.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Termin realizacji: I poł. 2005 roku

Stan realizacji:

- W drodze wymiany korespondencji nawiązano kontakt z analogicznymi do Zespołu ciałami na Ukrainie, Białorusi i w Mołdowie.
- W dniach 14-15 marca 2005 r. w MCSSP w Legionowie odbyło się, organizowane przez Fundację La Strada, Ambasadę Wielkiej Brytanii oraz MSWiA, seminarium „Spotkanie Wschodu z Zachodem w Polsce”. W spotkaniu wzięli udział eksperci z Białorusi, Ukrainy, Mołdowy, Holandii, Niemiec, Włoch i Polski. Celem spotkania była wymiana doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie prewencji handlu ludźmi, wsparcia ofiar oraz możliwości poprawienia koordynacji współpracy międzynarodowej.
- Fundacja Dzieci Niczyje, po uzyskaniu akceptacji Ministra Edukacji Narodowej w 2004 r. realizuje zadania Narodowego Punktu ds. Dzieci Cudzoziemskich bez Opieki i Dzieci – Ofiar Handlu w Polsce. Zadania punktu to:
  - regularne kontaktowanie się z Sekretariatem Departamentu ds. Dzieci Rady Państw Morza Bałtyckiego;
  - uczestniczenie w spotkaniach Narodowych Punktów Konsultacyjnych;
  - systematyczna wymiana doświadczeń i informacji z 11 krajami regionu Państw Morza Bałtyckiego;
  - kontaktowanie się z podmiotami odpowiedzialnymi za interwencję, opiekę i reintegrację dzieci cudzoziemskich bez opieki i dzieci ofiar handlu w przypadkach gdy wszystkie inne możliwości zostały wyczerpane.
- Przedstawiciele Grupy Roboczej Zespołu do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi brali udział w następujących spotkaniach zainicjowanych przez Specjalnego Przedstawiciela OBWE ds. handlu ludźmi „Alliance Against Trafficking in Persons”:
  - 18 marca 2005 r., Wiedeń; „*Conference on Child Trafficking*”;
  - 7-8 listopada 2005 r., Wiedeń – konferencja “*Human Trafficking for Labour Exploitation, Forced and Bonded Labour. Identification –Prevention – Prosecution*”;
  - 17 marca 2006 r., Wiedeń – “*High-level Conference on Combating Trafficking in Human Beings, Especially Women and Children: Prevention - Protection – Prosecution*”;

- 16-17 listopada 2006 r., Wiedeń – “*Conference on Human Trafficking for Labour Exploitation/Forced and Bonded Labour: Prosecution of Offenders, Justice for Victims*”.

Ponadto, Sekretarz Zespołu wziął udział w organizowanym przez OBWE spotkaniu osób koordynujących aktywność agend rządowych w zakresie zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi, które odbyło się w Kijowie 4 lipca 2005 r.

- W dniu 6 czerwca 2006 r. w MSWiA odbyło się spotkanie przedstawicieli strony polskiej i brytyjskiej nt. wymiany doświadczeń w zakresie zwalczania handlu ludźmi w naszych krajach oraz przeprowadzonej w Wielkiej Brytanii Operacji Pentameter.
- W 2006 r. Grupa Robocza Zespołu odbyła kilka spotkań z ekspertami z Ukrainy, Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii nt. handlu ludźmi do celów eksploatacji seksualnej oraz pracy przymusowej.

1.2

Opracowanie raportu na temat handlu ludźmi w Polsce.

Wsparcie badań poświęconych handlowi ludźmi w Polsce, w szczególności w odniesieniu do jego ofiar i metod działania sprawców.

Termin realizacji: II poł.2006 roku

Odpowiedzialni za realizację: Departament Bezpieczeństwa Publicznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Sprawiedliwości, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej, we współpracy z organizacjami pozarządowymi i ośrodkami naukowymi

Zadania

1.Opracowanie kompleksowego raportu na temat handlu ludźmi w Polsce. Zespół ds. Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi na swym posiedzeniu w II połowie 2005 roku określi harmonogram prac nad raportem oraz podział odpowiedzialności za jego zawartość merytoryczną.

Zadanie w trakcie realizacji. Sporządzono harmonogram prac nad raportem, który został zatwierdzony przez Zespół oraz dokonano podziału odpowiedzialności za jego zawartość merytoryczną.

Ze względu na zmiany personalne w zespole odpowiedzialnym za przygotowanie poszczególnych części raportu zadanie to zostanie zakończone w I kw. 2007r.

2.Opracowanie metodyki i zakresu permanentnego gromadzenia informacji o zjawisku.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej, Ministerstwo Sprawiedliwości, Prokuratura Krajowa, we współpracy z organizacjami pozarządowymi i ośrodkami naukowymi

Termin realizacji: I poł. 2005 r.

3. Gromadzenie informacji i danych statystycznych dających możliwość kompleksowego badania problemu i lepszej koordynacji badań prowadzonych przez różne ośrodki i instytucje.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej, Ministerstwo Sprawiedliwości, Prokuratura Krajowa - we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Termin realizacji: zadanie stałe

Stan realizacji:

Rozszerzono zakres informacji zbieranych i opracowywanych przez Prokuraturę Krajową. W toku konsultacji z przedstawicielami jednostek KGP ustalono, że celem zbierania informacji, które mogłyby być podstawą do opracowania danych metodami analizy kryminalnej, konieczne jest wdrożenie specjalnego kwestionariusza.

W Zarządzie Operacyjno – Śledczym KGSG opracowano projekt ankiety dla organów ścigania dotyczącej prowadzonych postępowań przygotowawczych w sprawie handlu ludźmi.

- **Komenda Główna Straży Granicznej** na bieżąco, w systemie miesięcznym gromadzi dane statystyczne, dotyczące wszczętych i prowadzonych przez Straż Graniczną postępowań przygotowawczych o przestępstwo z art. 253 kodeksu karnego. Każdorazowo, w przypadku prowadzenia takiego postępowania, z chwilą jego zakończenia, funkcjonariusz prowadzący wypełnia ankietę analityczną. Na podstawie ankiet sporządzane są roczne raporty sytuacyjne w zakresie zwalczania przez Straż Graniczną przestępstwa handlu ludźmi. Pierwszy tego typu raport obejmował lata 2003 — 2004. Z uwagi na fakt, że w 2005 roku Straż Graniczna prowadziła tylko jedno postępowanie o czyn z art. 253 kodeksu karnego, raportu za 2005 rok nie sporządzano. Raport sytuacyjny za rok 2006 zostanie sporządzony w I kwartale 2007 roku.
- **Biuro do Spraw Przystępności Zorganizowanej Prokuratury Krajowej** sporządziło sprawozdanie z analizy postępowań karnych obejmujących lata 1995 – 2005. **Zał. nr 1.**
- **Wydział Statystyki Departamentu Organizacyjnego Min.Sprawiedliwości** gromadzi dane statystyczne z zakresu prawomocnie skazanych osób dorosłych za przestępstwa dot. handlu ludźmi oraz dane dotyczące wyroków w I instancji.
- Do struktur **Centralnego Zespołu do walki z Handlem Ludźmi, Organami Ludzkimi, Pornografią Dziecięcą i Pedofilią KGP** (powołanego Decyzją Komendanta Głównego Policji z dnia 5 września 2006 r.) zostali włączeni funkcjonariusze Biura Wywiadu Kryminalnego KGP — Wydziału Zaawansowanych Technologii Informatycznych oraz Analizy Kryminalnej — których zadaniem będzie utworzenie na szczeblu centralnym KGP dwóch sprzężonych ze sobą baz danych w ramach Systemu Meldunku Informacyjnego, w których gromadzone będą wszystkie napływające do Policji, jak również uzyskane przez Policję informacje i meldunki dot. handlu ludźmi, pedofilii i pornografii dziecięcej. Bazy danych wejdą w połączenie z odpowiednimi bazami danych (AWF) w EUROPOLU. Do obsługi baz danych wyznaczono licencjonowanego analityka kryminalnego Biura Wywiadu Kryminalnego, który będzie prowadził bieżącą analizę operacyjną (wykrywczą), strategiczną (określającą trendy) jak również statystyczną (w celach badawczych) - zjawiska handlu ludźmi na terenie Polski, jak również w odniesieniu do innych państw europejskich i azjatyckich powiązanych z „rynkiem” polskim poprzez szlaki przerzutowe nielegalnej

migracji oraz handlu ludźmi. Przewidywany termin uruchomienia baz danych: styczeń 2007.

- W Fundacji Dzieci Niczyje (FDN) opracowano ankietę dla funkcjonariuszy Straży Granicznej pełniących służbę w przejściach granicznych na granicy z Ukrainą w celu gromadzenia szczegółowych informacji na temat powodów wjazdu dzieci bez opieki mających zapobiec ewentualnym przypadkom handlu dziećmi, ankietę dla funkcjonariuszy policji oraz ankietę dla pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych. Ankiety były realizowane w czasie szkoleń prowadzonych przez pracowników Fundacji w czasie całego 2006 roku i ich wyniki są obecnie opracowywane.

W wyniku spotkania zorganizowanego przez FDN we współpracy z Przedstawicielstwem Wysokiego Komisarza do spraw Uchodźców w Polsce (Warszawa, 20 lutego 2006 r.) zebrano i opracowano dane o dzieciach cudzoziemskich za okres I 2005 – IV 2006 ze wszystkich placówek opiekuńczych i interwencyjnych z całej Polski.

W przyszłym roku FDN planuje dokonać analizy zjawiska zniknięć dzieci aplikujących o status uchodźcy.

4. Wspieranie merytoryczne, organizacyjne i finansowe (w zależności od posiadanych środków budżetowych) badań nad zjawiskiem handlu ludźmi. Wykorzystanie do tych celów środków z programów Unii Europejskiej.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Sprawiedliwości, we współpracy z ośrodkami naukowymi i organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: zadanie stałe

Stan realizacji:

Projekty dotyczące problematyki handlu ludźmi wspierane przez instytucje uczestniczące w pracach Zespołu:

- Członkowie Grupy Roboczej Zespołu do Spraw Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi wzięli czynny udział w pracach projektu szkoleniowego „Handel ludźmi – zapobieganie i ściganie”. Projekt był realizowany od grudnia 2003 r. przez Centrum Badania Praw Człowieka, Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji, Uniwersytetu Warszawskiego. Projekt był finansowany przez Departament Stanu USA za pośrednictwem Ambasady Stanów Zjednoczonych (Program „Prawo i Demokracja”). Celem projektu była poprawa standardów funkcjonowania instytucji publicznych w Polsce w zakresie zapobiegania, kontrolowania i ścigania handlu ludźmi. Podstawowym przedsięwzięciem projektu była seria szkoleń. Wprawdzie w dniu 20 czerwca 2005 r. w Sejmie odbyła się konferencja podsumowująca (była ona poświęcona głównie części szkoleniowej), to jednak projekt był realizowany do końca lutego 2006 r. W ramach projektu wydano publikację „Handel ludźmi. Zapobieganie i ściganie” (więcej informacji nt. projektu na stronie: www.handelludzmi.uw.edu.pl).
- Projekt Partnerstwa na Rzecz Rozwoju „IRIS – reintegracja społeczna i zawodowa kobiet – ofiar handlu ludźmi” finansowany przy udziale środków

Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL dla Polski 2004-2006. W czerwcu 2005 roku rozpoczęły się działania wdrażające ww. projekt. Funkcję organizacji zarządzającej w PRR „IRIS” pełni La Strada. W skład Partnerstwa wchodzi pięciu Partnerów których działania są komplementarne (Fundacja Centrum Promocji Kobiet, Urząd Pracy m.st. Warszawy, Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy, Departament Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Departament Rynku Pracy MPiPS). Partnerstwo zmierza do wypracowania mechanizmów skutecznej reintegracji społecznej i zawodowej kobiet – ofiar handlu ludźmi oraz stworzenia szans ich zatrudnienia. (więcej informacji nt. projektu na stronie: <http://www.strada.org.pl/prr.pdf>).

- Projekt Elaboration and implementation of anti-trafficking training modules for judges and prosecutors in EU Member States (w ramach programu UE AGIS) był realizowany przez International Centre for Migration Policy Development (ICMPD) we współpracy z polskim Ministerstwem Sprawiedliwości oraz czterema instytucjami partnerskimi. Projekt miał charakter międzynarodowy, wzięło w nim udział ok. 60 uczestników z 10 państw. Ponadto w jego realizację zaangażowane były European Judicial Training Network (EJTN) oraz Akademia Prawa Europejskiego (ERA). Projekt miał na celu opracowanie i wdrożenie w krajach UE wzorcowego szkolenia dla sędziów i prokuratorów z zakresu zwalczania handlu ludźmi, pogłębienie wiedzy o regulacjach prawnych dotyczących zwalczania handlu ludźmi oraz poprawę skuteczności stosowania prawa przez sędziów i prokuratorów. Ministerstwo Sprawiedliwości odpowiadało za koordynację projektu na poziomie krajowym.

W ramach projektu zrealizowano w dziewięciu krajach seminaria pilotażowe (w tym w Polsce). Uczestnicy szkoleń mogą korzystać, z chronionej hasłem, strony www.anti-trafficking.net. Ponadto opracowano podręcznik (wraz z informacjami dot. poszczególnych krajów – m.in. regulacje prawne, lista instytucji do kontaktu) oraz wzorcowy moduł szkoleniowy.

Ze względu na trwające prace edytorskie ostateczna wersja materiałów szkoleniowych nie została jeszcze upowszechniona.

Szczegółowe informacje o projekcie znajdują się na stronie <http://www.icmpd.org/default.asp?nav=capacity&folderid=-1&id=510>.

- Projekt Combining forces against trafficking – setting up inter-european training modules for practitioners of justice, police nad NGO sectors involved in the fight against trafficking in human beings”. Projekt realizowany jest w ramach programu Unii Europejskiej AGIS. Podmiotem odpowiedzialnym za jego realizację jest Caritas Diecezji Essen. Innymi partnerami projektu są: Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, policja miasta Essen, HS Monchengladbach, Caritas Ukraina, Region Emilia Romagna. Celem projektu jest opracowanie i weryfikacja modułów doskonalenia zawodowego, służących ulepszeniu istotnych struktur współpracy i komunikacji na poziomie krajowym i międzynarodowym. W ramach projektu w lipcu i sierpniu 2006 r. w WSP w Szczytnie odbyły się warsztaty szkoleniowe dla polskiej Policji.
- Projekt „Combating the Forced Labour Outcomes of Human Trafficking”. W związku z napływającymi sygnałami o przypadkach handlu ludźmi do celów pracy przymusowej MSWiA oraz Ministerstwo Gospodarki i Pracy w lipcu 2005 r. podjęły decyzje o włączeniu się do tego projektu (w ramach programu UE AGIS). Podmiotem odpowiedzialnym za jego realizację była Międzynarodowa Organizacja Pracy.

Przedstawiciele MSWiA i MGiP wzięli udział w międzynarodowym seminarium w Ascot, poświęconym prawnym aspektom zwalczania pracy przymusowej. W dniach 21-22 listopada 2005r., w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie odbyły się krajowe warsztaty dot. handlu ludźmi do celów pracy przymusowej w Polsce. Wzięli w nich udział przedstawiciele Policji, Straży Granicznej, wydziałów kontroli legalności zatrudnienia, organizacji pozarządowych oraz zagraniczni eksperci. Końcowym wynikiem projektu było wydanie w języku polskim przygotowanego przez Międzynarodowe Biuro Pracy MOP podręcznika szkoleniowego pt. „Handel ludźmi do pracy przymusowej. Jak monitorować proces rekrutacji pracowników migrujących”.

- Projekt „In – Depth Applied Research to Better Understand the Demand Side of Trafficking in Person”, realizowany przez IOM w Biuro IOM w Warszawie. Celem projektu było zorganizowanie i przeprowadzenie badań dynamiki popytu na usługi seksualne ze szczególnym uwzględnieniem charakterystyki i motywacji osób korzystających z usług seksualnych. Przedmiotem badań był także poziom świadomości i wiedzy o problemie handlu ludźmi wśród osób zainteresowanych ww. usługami. Projekt był realizowany w Polsce, Słowenii, Słowacji i na Węgrzech. Projekt zakończyła Konferencja podsumowująca, która zorganizowana została we współpracy z MSWiA w dniu 11-12 października 2006r. w Warszawie.
- Projekt „Awareness-Raising of Judicial Authorities Concerning Trafficking in Human Beings”, realizowany przez biuro IOM w Warszawie. Projekt był współfinansowany przez Komisję Europejską w ramach programu AGIS i obejmował następujące kraje: Belgię, Czechy, Holandię, Niemcy, Polskę, Węgry oraz Bułgarię. Celem projektu było poszerzenie wiedzy oraz wiadomości praktycznych środowisk sędziowskich i prokuratorskich o przestępstwach handlu ludźmi, ze szczególnym uwzględnieniem pozycji ofiary podczas śledztwa, procesu przygotowawczego, a także samej rozprawy sądowej. Projekt miał umożliwić wypracowanie minimum przepisów i standardów prawnych, jak również określenie praktyki sądowej, która powinna być stosowana podczas procesów związanych z handlem ludźmi. Końcowym produktem projektu jest podręcznik pt. „Awareness-Raising of Judicial Authorities Concerning Trafficking in Human Beings”, wydany przez IOM na początku 2006 r.

1.3

Wprowadzanie problematyki handlu ludźmi do programów mediów publicznych.

Zadania

1. Uruchomienie strony internetowej Zespołu celem udostępnienia możliwie obszernej i aktualnej informacji nt. zjawiska handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Termin realizacji: I kw. 2005 r.

Stan realizacji

Zadanie zostało zrealizowane i jest kontynuowane.

2. Przygotowywanie propozycji działań medialnych, które służyłyby zarówno efektywnej prewencji, jak i skuteczniejszemu zwalczaniu handlu ludźmi. Informowanie o zagadnieniach, które wymagają szczególnej uwagi ze strony mediów.

Odpowiedzialni za realizację: podmioty wchodzące w skład grupy roboczej, każdy we właściwym sobie zakresie we współpracy z radiem i TV.

Termin realizacji: zadanie stałe

Stan realizacji

W związku z powołaniem **Centralnego Zespołu dw. z Handlem Ludźmi KGP** oraz struktury Zespołów i Koordynatorów wojewódzkich - utworzono w ramach portalu internetowego Komendy Głównej Policji, w witrynie Biura Kryminalnego – podstronę na której znajdują się materiały informujące o koncepcji zwalczania i zapobiegania zjawiska handlu ludźmi oraz dot. prac Zespołu KGP i Zespołów wojewódzkich. Przedmiotowa podstrona zostanie przekształcona i wzbogacona o materiały sporządzone przez Wydział Prewencji Kryminalnej Biura Prewencji i Ruchu Drogowego KGP na temat zapobiegania zjawisku handlu ludźmi i wyposażona w moduł interaktywny, w którym zainteresowane osoby będą mogły zasięgnąć porady przed wyjazdem za granicę oraz zgłosić swe spostrzeżenia w zakresie informacji przydatnych dla Policji.

Uruchomiono również w ramach portalu KGP – moduł dot. osób zaginionych we Włoszech - <http://www.policja.pl/index.php?dzial=221> , w związku z operacją „Terra Promesa – Ziemia Obiecana” zrealizowaną przez Centralny Zespół dw. z Handlem Ludźmi KGP oraz włoskich karabinierów ze Specjalnej Grupy Operacyjnej ROS Carabinieri z Rzymu.

Ze względu na znaczne koszty kampanii informacyjnej w TV zrezygnowano z jej przeprowadzenia na rzecz następujących akcji skierowanych bezpośrednio do środowisk, których dotyczyć może proceder handlu ludźmi:

- „Have a nice trip” – akcja graniczna w placówkach Straży Granicznej w Bobrownikach, Kuźnicy Białostockiej, Sławatyczach i Terespolu. W ramach przedmiotowej akcji przedstawicielki Fundacji La Strada dystrybuowały materiały informacyjne dotyczące zjawiska handlu ludźmi oraz prowadziły rozmowy z podróżnymi dotyczące zagrożeń związanych z handlem ludźmi. W ramach akcji, w placówkach Straży Granicznej w Kuźnicy Białostockiej i Sławatyczach odbyły się również spotkania informacyjne dla funkcjonariuszy tych placówek. Przedsięwzięcie finansowane było przez Fundację im. Stefana Batorego w kooperacji z organizacjami białoruskimi La Strada Białoruś i Klub Diełowych Żeńszczyń z Brześcia (lipiec 2005 r.);
- Program szkoleniowo-publikacyjny zatytułowany: „Dzieci nie są na sprzedaż”. W 2006 roku kontynuowano i poszerzano zadania programu, który został zainicjowany w styczniu 2005 roku we współpracy z Ambasadą Brytyjską i Komendą Główną Straży Granicznej. Jest to pierwszy w Polsce program poświęcony problematyce handlu dziećmi. Fundacja Dzieci Niczyje, pełniąca rolę Narodowego Punktu ds. Dzieci Cudzoziemskich bez Opieki i Dzieci - Ofiar Handlu w Polsce w ramach współpracy Państw Morza Bałtyckiego, rozpoczęła program mając na celu podniesienie wiedzy profesjonalistów stykających się w swojej pracy z dziećmi cudzoziemskimi bez opieki w zakresie zjawiska handlu dziećmi.

Głównymi adresatami programu są pracownicy placówek interwencyjnych oraz funkcjonariusze Straży Granicznej i Policji. W 2006 roku działania programu szkoleniowego kierowane były także do prawników pracujących w organizacjach pozarządowych oraz prawników pracujących w Klinikach Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, którzy udzielają pomocy cudzoziemcom przebywającym w Polsce. Działania te uruchomiono w celu identyfikowania luk w systemie prawnym, systemie pomocy społecznej i psychologicznej w stosunku do dzieci cudzoziemskich bez opieki i dzieci-ofiar handlu.

W oparciu o środki finansowe pozostające w dyspozycji MSWiA wydano:

- w grudniu 2006r. - broszurę w formie komiksu pt. „Nie jesteś na sprzedaż” (wzorowane na komiksie Rady Europy pod tym samym tytułem).
- we współpracy z **Fundacją La Strada**
  - **ulotki** (nakład 30 tys. egzemplarzy w języku rosyjskim, ukraińskim i wietnamskim) zawierających informacje niezbędne dla osób przyjeżdżających do Polski, które mogą stać się ofiarami handlu ludźmi (dystrybucja w polskich konsulatach);
  - **brozurę pt. „Kompas podróży”**(nakład 24 tys. egz.) stanowiącą poradnik dla Polaków wyjeżdżających za granicę w celu podjęcia pracy. Poradnik zawiera informacje jak uniknąć zagrożenia stania się ofiarą handlu oraz informacje jak należy się zachować i do kogo należy się zwrócić o pomoc w przypadku stania się ofiarą handlu ludźmi. W najbliższym czasie planowana jest dystrybucja, za pośrednictwem Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, ww. broszur pomiędzy wszystkie urzędy pracy w Polsce.
  - **plakaty informacyjne skierowane do osób wyjeżdżających za granicę** (nakład 1000 egz.)
- we współpracy z **Fundacją Dzieci Niczyje**:
  - **brozurę** na temat handlu dziećmi pt.: „Problem handlu w Polsce i na świecie” (nakład 2000 tys. egz.). Treść broszury obejmuje: regulacje prawne polskie i międzynarodowe, szacunki dot. skali zjawiska handlu dziećmi, informacje dotyczące identyfikacji dzieci – ofiar handlu i kontaktu z nimi oraz informacje dotyczące instytucji polskich i światowych zaangażowanych w problematykę .
- we współpracy z **Caritas Archidiecezji Warszawskiej**, w ramach międzynarodowej akcji przeciwdziałania prostytucji przymuszonej i handlowi ludźmi:
  - **ulotki** (nakład 25 tys. egz.),
  - **plakaty** (nakład 5 tys. egz.),
  - **ulotki – wizytówki** (nakład 5 tys. egz.)

Ponadto **Fundacja La Strada** wydała następujące materiały prewencyjne:

1. Pocztówka prewencyjna – 10 000 sztuk
2. Ulotka informacyjna dla ofiar handlu ludźmi – 5 000 sztuk
3. Ulotka identyfikacyjna dla ofiar (w językach rosyjskim, ukraińskim, rumuńskim i angielskim) 14.000 sztuk

4. Ulotka prewencyjna dla kobiet przyjeżdżających do Polski (w językach rosyjskim 14 000, ukraińskim 5000 sztuk, rumuńskim 4000 sztuk, angielskim 4000 sztuk)
5. Ulotka prewencyjna dla Polek wyjeżdżających za granicę 15 000 sztuk
6. Plakat prewencyjny – 5 000 sztuk
7. Ulotka informacyjna dla osób planujących pracę w seks biznesie – 3000 sztuk
8. Broszura - „Pomoc prawna dla ofiar handlu ludźmi”

Fundacja Dzieci Niczyje opracowała i wydała:

1. ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki 12 numer kwartalnika „*Dziecko Krzywdzone. Teoria. Badania. Praktyka.*” Jest to pierwsza w Polsce publikacja zawierająca zbiór tekstów zarówno polskich, jak i zagranicznych autorów, poświęconych problematyce handlu dziećmi i dzieciom cudzoziemskim bez opieki;
2. plakaty i ulotki - „Dzieci nie są na sprzedaż”;

Plakaty i ulotki z podstawowymi informacjami nt. zjawiska handlu dziećmi oraz podstawowymi pytaniami, które należy zadać dziecku z grupy ryzyka została rozesłana do poszczególnych oddziałów straży granicznej oraz jest rozdawana wszystkim uczestnikom szkoleń dotyczącym tej problematyki, w tym pracownikom policji, pogotowiu opiekuńczych i innych placówek oraz instytucji mających kontakt z dziećmi cudzoziemskimi bez opieki.

Zmiany w prawodawstwie mające na celu skuteczne zwalczanie handlu ludźmi

2.1

Zlecenie Instytutowi Wymiaru Sprawiedliwości dokonania analizy orzeczeń sądowych w sprawach dotyczących handlu ludźmi pod kątem zgodności z definicją handlu ludźmi zawartą w Protokole do Konwencji ONZ przeciwko przestępczości zorganizowanej.

Odpowiedzialni za realizację : Ministerstwo Sprawiedliwości

Termin realizacji: II poł. 2005 r.

Stan realizacji:

Zadanie zostało zrealizowane. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości przedstawił analizę orzeczeń sądowych w sprawach dotyczących handlu ludźmi pod kątem zgodności z definicją handlu ludźmi zawartą w protokole do Konwencji ONZ przeciwko przestępczości zorganizowanej. Opracowanie zostało przygotowane przez dr Barbarę Namysłowską – Gabrysiak i nosi tytuł „*Handel ludźmi- analiza orzeczeń sądowych pod kątem zgodności z definicją zawartą w aktach międzynarodowych, w szczególności w Protokole z Palermo*”.

2.2

Przygotowanie przepisów mających na celu określenie warunków przyznawania wiz pobytowych i zezwoleń na pobyt czasowy ofiarom handlu ludźmi współpracującym z właściwymi organami oraz sposobu realizacji zobowiązań państwa wobec tychże ofiar, obywateli państwa trzeciego.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej, Urząd ds. Repatriacji i Cudzoziemców, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: III kwartał 2005 r.

Stan realizacji:

Zmiany te wprowadzono ustawą z dnia 22 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o cudzoziemcach i ustawy o udzielaniu ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw. Weszły one w życie 1 października 2005 r. i są zgodne z przepisami Dyrektywy Rady 2004/81/WE z 29 kwietnia 2004 r. Zmiany te obejmują następujące artykuły: Art. 33. 1. Wiza pobytowa może być wydana cudzoziemcowi, mimo że zachodzą okoliczności, na podstawie których należałoby mu odmówić wydania wizy, jeżeli: (...)

5) zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że cudzoziemiec jest ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu decyzji ramowej Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi (Dz. Urz. WE L 203 z 1.08.2002), potwierdzone przez organ właściwy do prowadzenia postępowania w sprawie zwalczania handlu ludźmi. (...)

3. Wize, o której mowa w ust. 1 pkt 5, wydaje się na okres pobytu niezbędny do podjęcia przez cudzoziemca decyzji o współpracy z organem właściwym do prowadzenia postępowania w sprawie zwalczania handlu ludźmi, nie dłuższy jednak niż 2 miesiące. (...)

Art. 53. 1. Zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udziela się cudzoziemcowi, który: (...)

15) jest ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu decyzji ramowej Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi i spełnia łącznie następujące warunki:

- a) przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) podjął współpracę z organem właściwym do prowadzenia postępowania w sprawie zwalczania handlu ludźmi,
- c) zerwał kontakty z osobami podejrzanymi o popełnienie czynów zabronionych związanych z handlem ludźmi

- jeżeli okoliczność, która jest podstawą ubiegania się o to zezwolenie, uzasadnia jego zamieszkiwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres dłuższy niż 3 miesiące.

Ponadto, ustalono, że zobowiązania państwa wobec ofiar finansowane będą z budżetu państwa w trybie umowy zlecenia zadania publicznego pomiędzy Ministrem SWiA a wyłonioną w drodze konkursu ofert organizacją pozarządową. W związku z powyższym w roku 2006, na podstawie umowy między MSWiA a Fundację La Strada, realizowano **Program wsparcia i ochrony ofiar handlu ludźmi**. Program ten dotyczy zabezpieczenia potrzeb ofiary handlu ludźmi (cudzoziemca) m.in. poprzez opiekę medyczną, psychologiczną oraz prawną.

Przeprowadzono procedurę konkursu ofert na realizację ww. zadania także w roku 2007. W wyniku tego konkursu ponownie zawarta została umowa pomiędzy Ministrem SWiA a Fundacją La Strada. Na realizację umowy została przeznaczona dotacja celowa w kwocie 150 tys. zł.

Departament Pomocy i Integracji Społecznej MPiPS przygotował projekt zmian w ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, który stanowił będzie podstawę do udzielenia wsparcia z uwagi na bezpośredni fakt bycia ofiarą/ świadkiem handlu ludźmi. Proponowane przepisy zakładają

objęcie systemem pomocy społecznej ofiar handlu ludźmi, będących obywatelami Polski, jak również obywatelami państw trzecich (art.33 znowelizowanej ustawy o cudzoziemcach).

Konieczność stworzenia przepisów dot. ochrony ofiar handlu ludźmi do ustawodawstwa polskiego wprowadza art. 17 Dyrektywy Rady 2004/81/WE nakładający na państwa członkowskie obowiązek wprowadzenia do prawa krajowego niezbędnych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych do jej wykonania. Obecnie trwają w Sejmie prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej zawierającym przepisy dotyczące objęcia opieką ofiar handlu ludźmi.

2.3

Rozpoznanie stanu dostosowania polskiego prawa do zaleceń Protokołu fakultatywnego do Konwencji Praw Dziecka NZ dot. handlu dziećmi, prostytucji i pornografii dziecięcej.

Odpowiedzialni: Ministerstwo Sprawiedliwości

Termin realizacji: II poł. 2005 r.

Stan realizacji:

Zadanie zostało zrealizowane.

Polska podpisała *Protokół fakultatywny do Konwencji Praw Dziecka NZ dot. handlu dziećmi, prostytucji i pornografii dziecięcej* 13 lutego 2002 r., a następnie ratyfikowała go 4 lutego 2005 r.

Postanowienia *Protokołu* dotyczące penalizacji pornografii i prostytucji dziecięcej oraz handlu dziećmi w zasadzie nie wymagają zmian w prawie polskim, albowiem zmiany do ustawy Kodeks karny, które weszły w życie 1 lipca 2004 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 179, poz. 1750), oraz zmiany wprowadzone ustawą z dnia 27 lipca 2005r. o zmianie ustawy kodeks karny, ustawy – kodeks postępowania karnego i ustawy kodeks karny wykonawczy (Dz.U. nr 163, poz. 1363) realizują już zobowiązania zawarte w Protokole.

Niemniej jednak mając na uwadze wymogi Decyzji ramowej Rady z 22 grudnia 2003 r. o zwalczaniu seksualnego wykorzystania małoletnich i pornografii dziecięcej **planowane są obecnie dalsze zmiany w prawie karnym** w obrębie Rozdziału XXV Przepistwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności.

W opracowanym w Ministerstwie Sprawiedliwości projekcie ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia oraz niektórych innych ustaw, który w dniu 9 stycznia 2007 r.. przesłany został do rozpatrzenia przez Europejski Komitet Rady Ministrów znalazły się następujące regulacje stanowiące uzupełnienie implementacji Decyzji ramowej Rady z 22 grudnia 2003 r. o zwalczaniu seksualnego wykorzystania małoletnich i pornografii dziecięcej:

„ Art. 101 § 4. Przedawnienie karalności przestępstw określonych w art. 200 § 1, art. 202 § 3 i 4, a w przypadku przestępstw określonych w art. 197, art. 203 i art. 204, gdy pokrzywdzonym jest małoletni - nie może nastąpić przed upływem 5 lat od ukończenia przez pokrzywdzonego 18 lat,

Art. 202 § 4b. Kto w celu rozpowszechniania produkuje lub sprowadza, rozpowszechnia lub publicznie prezentuje treści pornograficzne przedstawiające wytworzone albo przetworzone wizerunki małoletnich poniżej lat 16, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.”;

Uzasadnienie proponowanych zmian jest następujące:

Art. 101 § 4

Decyzja ramowa w art. 8 ust. 6 zobowiązuje też państwa członkowskie do umożliwienia ścigania przynajmniej najpoważniejszych przestępstw w niej określonych po uzyskaniu przez pokrzywdzone dziecko pełnoletniości.

Zdarza się, że dzieci, które stały się ofiarami przestępstw na tle seksualnym, nie mówią nawet o takich sytuacjach. Prawodawca europejski wprowadzając ww. regulację zmierzał do stworzenia możliwości, by osoba pokrzywdzona w dzieciństwie przestępstwem seksualnym po uzyskaniu pełnoletniości - a zatem w pełni świadomie i niezależnie od ew. presji ze strony osób najbliższych (jeśli przestępstwo miało miejsce w tym kręgu osób) - mogła ujawnić popełnienie tego przestępstwa oraz by takie działanie skutkowało możliwością przeprowadzenia postępowania karnego w tej sprawie. W praktyce przy braku odpowiedniej zmiany w prawie polskim mogłoby to być wykluczone lub ograniczone ze względu na okres przedawnienia ścigania nawet w przypadku najpoważniejszych przestępstw seksualnych. Dodać też należy, iż regulacja ta odnosi się zarówno do przestępstw ściganych na wniosek, jak i z urzędu.

Dostosowanie prawa polskiego do wymogu określonego w art. 8 ust. 6 Decyzji ramowej możliwe jest w zakresie dotyczącym okresu przedawnienia ścigania przestępstw. Art. 101 k.k. jest właściwym przepisem do uregulowania kwestii wynikającej z ww. artykułu Decyzji ramowej. Proponowana regulacja zmierza do umożliwienia wszczęcia i przeprowadzenia postępowania w ciągu 5 lat od ukończenia przez pokrzywdzonego 18 roku życia.

Dokonując oceny wagi czynu uzasadnione wydaje się objęcie regulacją proponowanego art. 101 k.k. § 4 przestępstw, gdzie pokrzywdzonym jest osoba małoletnia, wskazanych w art. 197, art. 200 § 1, art. 202 § 3 i 4, art. 203, art. 204 k.k.

Art. 202 § 4b

Decyzja ramowa wprowadza szeroką definicję pornografii dziecięcej, obejmującą również realistyczne obrazy dziecka nie istniejącego w rzeczywistości, uczestniczącego lub poddającego się czynnościom seksualnym, w tym polegającym na lubieżnym okazywaniu narządów płciowych lub miejsc intymnych dziecka. Podobnie szeroką definicję przyjmuje również Konwencja Rady Europy o Cyberprzestępczości – art. 9 ust. 2. W przypadku obu powołanych aktów prawnych chodzi oczywiście o wygenerowane obrazy z wykorzystaniem techniki komputerowej.

Bezpośrednią implementację art. 1a (iii) w zw. z art. 3 Decyzji ramowej stanowi projektowany art. 202 § 4b k.k. który penalizuje działania sprawcze polegające na szeroko rozumianym rozpowszechnianiu pornografii dziecięcej, przy czym są to obrazy małoletnich wygenerowane w systemach komputerowych. Jest oczywiste, że w przypadku projektowanego przepisu inny jest przedmiot ochrony, niż w przypadku gdy w produkcji treści pornograficznych wykorzystywane są dzieci, znajduje to również odzwierciedlenie w sankcji karnej.

Wiek małoletniego został zakreślony zgodnie z wymogami Konwencja Rady Europy o Cyberprzestępczości.

Podniesienie skuteczności działań

3.1

Przygotowanie i wdrożenie programu przeszkolenia specjalistycznego funkcjonariuszy policji, straży granicznej, prokuratorów i sędziów w zakresie postępowania w przypadkach zwalczania handlu ludźmi.

Zadanie:

Przeszkolenie w zakresie stosowania procedur dot. postępowania z ofiarą handlu ludźmi (opisanych w Modelu) dla przedstawicieli Policji, Straży Granicznej, prokuratury i sądów we wszystkich województwach (z uwzględnieniem problematyki dzieci - ofiar handlu ludźmi).

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej, Ministerstwo Sprawiedliwości we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: do października 2005 r.

Stan realizacji:

Zadanie zostało zrealizowane i zakończone w grudniu 2006r.

Zadanie to zostało poszerzone o przeszkolenie kadry pomocy społecznej, pracowników kontroli legalności zatrudnienia oraz funkcjonariuszy straży miejskich.

- Grupa robocza Zespołu do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi opracowała program szkolenia w zakresie procedur dotyczących postępowania z ofiarami handlu ludźmi.

W latach 2005 – 2006 przeprowadzono 9 szkoleń z tego zakresu dla województw: dolnośląskiego, opolskiego, mazowieckiego, łódzkiego, podlaskiego, warmińsko — mazurskiego, świętokrzyskiego, lubelskiego, podkarpackiego i małopolskiego, wielkopolskiego, kujawsko — pomorskiego, śląskiego, lubuskiego, pomorskiego i zachodniopomorskiego.

W dniach 30-31 marca 2006r. w Komendzie Stołecznej Policji odbyło się dodatkowe szkolenie dla funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Straży Miejskiej, sędziów, prokuratorów, pracowników kontroli legalności zatrudnienia i ośrodków interwencji kryzysowej z województwa mazowieckiego.

Ponadto, w dniach 20-21 listopada 2005 r. w Legionowie w ramach projektu Combating the Forced Labour Outcomes of Human Trafficking odbyło się szkolenie dla funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej oraz pracowników kontroli legalności zatrudnienia i ośrodków interwencji kryzysowej z całej Polski. Szkolenie poświęcone było zagadnieniom handlu ludźmi do celów pracy przymusowej.

W dniu 2 marca 2006 roku odbyło się szkolenie dla funkcjonariuszy aresztów deportacyjnych w zakresie identyfikacji i postępowania z ofiarami handlu ludźmi. W szkoleniu wzięło udział 14 funkcjonariuszy wykonujących zadania w aresztach deportacyjnych.

W ww. szkoleniach uczestniczyło ponad 230 funkcjonariuszy Policji, 55 funkcjonariuszy Straży Granicznej, 44 pracowników pomocy społecznej, 26 prokuratorów, ok. 10 sędziów, 5 funkcjonariuszy straży miejskiej oraz 21 pracowników urzędów wojewódzkich w tym wydziałów kontroli legalności zatrudnienia.

Na użytek szkoleń przygotowane zostały 2 filmy szkoleniowe: „Komisariat” oraz „Przesłuchanie” - dot. pierwszego kontaktu ofiary handlu ludźmi z funkcjonariuszem policji

- W dniach 26 - 27 października 2006 r. Komenda Główna Policji w ramach Konferencji nt. handlu ludźmi organizowanej przez KWP w Lublinie przygotowała i przeprowadziła szkolenie dla funkcjonariuszy Centralnego Biura Śledczego KGP (przeszkolono 26 funkcjonariuszy z Zarządów CBS w kraju)
- W czerwcu 2005 r. w Przemyślu Fundacja La Strada współorganizowała Projekt „Medyka” symulacja procesu sądowego – dla przedstawicieli Policji, Straży Granicznej, a także prokuratorów, sędziów i przedstawicieli organizacji pozarządowych Polski i Ukrainy, finansowany przez Ambasadę Brytyjską.

W dniach 15–16 maja 2006r. MSWiA we współpracy z Ambasadą Brytyjską oraz z Fundacją Przeciwko Handlowi Kobietami „La Strada” zorganizowało podobne szkolenie pt. „Medyka – Warszawa”, również w formie symulacji procesu sądowego.

- W grudniu 2005r. **Centrum Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości** zorganizowało szkolenie dla 26 sędziów i 36 prokuratorów na temat przestępstw dotyczących handlu ludźmi. Tematyka szkolenia obejmowała następujące zagadnienia:
  - wskazówki metodyczne dla prowadzących postępowanie karne w zakresie przestępstw handlu ludźmi,
  - handel ludźmi z perspektywy przepisów Unii Europejskiej,
  - model wsparcia / ochrony ofiary/ świadka handlu ludźmi,
  - sposób przesłuchania świadka – ofiary handlu ludźmi (osoby dorosłej i dziecka).

Problematyka związana z przestępstwami dotyczącymi handlu ludźmi, została uwzględniona w harmonogramie szkoleń na 2006r.

(prosimy o uzupełnienie – odpowiedzialne Ministerstwo Sprawiedliwości – tu ciągle czekamy na odpowiedź)

3.2

Przygotowanie materiałów instruktażowych dotyczących postępowania w przypadkach handlu ludźmi, przeznaczonych dla funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej.

Zadanie:

1. Przygotowanie i wdrożenie w oparciu o przygotowane algorytmy instrukcji/zalecenia szefów służb policyjnych dot. sposobu postępowania w przypadkach zetknięcia się z ofiarami handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej

Termin realizacji: II poł. 2005 r.

Stan realizacji:

Na podstawie dokumentu „Model wsparcia/ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi” opracowano algorytm postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi – projekt algorytmu opracowano w Zarządzie Operacyjno – Śledczym KGSG. Dokument skierowano do stosowania w Policji w lutym 2006 r. W marcu 2006 roku przedmiotowy algorytm został przesłany do stosowania do wszystkich jednostek organizacyjnych Straży Granicznej.

3.3

Przeszkolenie kadry szkoleniowej służb policyjnych (szkoły oficerskie i ośrodki szkoleniowe) w zakresie problematyki zwalczania handlu ludźmi.

Zadanie:

Przeszkolenie w drodze kursów specjalistycznych z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych kadry szkoleniowej. Systematyczna aktualizacja przekazanej wiedzy.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji : zadanie stałe

Stan realizacji:

W szkoleniach dotyczących procedur postępowania z ofiarami handlu ludźmi udział wzięli przedstawiciele Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie i Centrum Szkolenia Policji w Legionowie. Ponadto zrealizowano następujące szkolenia, w których uczestniczyła kadra WSPOL w Szczytnie i przedstawiciele szkół policji i ośrodków szkolenia policji:

- wspólnie z policją hiszpańską, szkolenie w ramach umowy PHARE-TWINNING 2003, podkomponent 3.6 działanie 3.17 – temat „Handel kobietami” – z udziałem ekspertów hiszpańskich, czerwiec 2006r.;
- wspólnie z policją holenderską, szkolenie w zakresie praktycznych metod wykrywczych z udziałem ekspertów holenderskich, czerwiec 2006r.;
- szkolenie „Handel Ludźmi” – WSPOL Szczytno, poświęcone praktycznym metodom wykrywczym w zakresie handlu ludźmi, sierpień 2006r.

3.4

Usprawnienie mechanizmu koordynacji działań Policji dotyczących zwalczania handlu ludźmi .

Zadania:

1.Ustanowienie stałego mechanizmu wymiany informacji pomiędzy Zespołem w Komendzie Głównej Policji a zespołami w komendach niższego szczebla.

2.Wprowadzenie takiego systemu zbierania danych, który umożliwi analizę problemu handlu ludźmi narzędziami analizy kryminalnej.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji

Termin realizacji : I poł.2005 r.

Stan realizacji:

W roku 2005 we wszystkich komendach wojewódzkich funkcjonowały nieetatowe zespoły ds. patologii społecznych (w tym handlu ludźmi), w składach 2-6 osobowych – łącznie 58 osób. W 6 województwach (pomorskie, śląskie, świętokrzyskie, małopolskie, podkarpackie, mazowieckie i w Komendzie Stołecznej Policji) w komendach powiatowych i komendach miejskich – łącznie 260 osób

Decyzją Komendanta Głównego Policji z dnia 5 września 2006 r. w Komendzie Głównej Policji został utworzony **Centralny Zespół do walki z Handlem Ludźmi, Organami Ludzkimi, Pornografią Dziecięcą i Pedofilią**. Do zadań Zespołu należy m.in. koordynacja i nadzór nad centralnymi i terenowymi strukturami w zakresie ścigania przestępczości o charakterze zorganizowanym i niezorganizowanym.

W 16 Komendach Wojewódzkich Policji (+ Komenda Stołeczna Policji) powołano **11 etatowych Zespołów dw. z Handlem Ludźmi, 2 nieetatowe Zespoły dw. z Handlem Ludźmi oraz 4 Koordynatorów Wojewódzkich ds. Handlu Ludźmi**.

Do struktur Centralnego Zespołu dw. z Handlem Ludźmi KGP zostali włączeni funkcjonariusze Biura Wywiadu Kryminalnego KGP — Wydziału Zaawansowanych Technologii Informatycznych oraz Analizy Kryminalnej — których zadaniem będzie utworzenie na szczeblu centralnym KGP dwóch sprzężonych ze sobą baz danych w ramach Systemu Meldunku Informacyjnego, w których gromadzone będą wszystkie napływające do Policji, jak również uzyskane przez Policję informacje i meldunki dot. handlu ludźmi, pedofilii i pornografii dziecięcej. Bazy danych zostaną sprzężone z krajowym Systemem Meldunku informacyjnego i co za tym idzie wejdą w połączenie z odpowiednimi bazami danych (AWF) w EUROPOLU.

Do obsługi baz danych wyznaczono licencjonowanego analityka kryminalnego Biura Wywiadu Kryminalnego, który będzie prowadził bieżącą analizę operacyjną (wykrywczą), strategiczną (określającą trendy) jak również statystyczną (w celach badawczych) - zjawiska handlu ludźmi na terenie Polski, jak również w odniesieniu do innych państw europejskich i azjatyckich powiązanych z „rynkiem” polskim poprzez szlaki przerzutowe nielegalnej migracji oraz handlu ludźmi.

Wyniki kompleksowych analiz zostaną wykorzystane w pracy operacyjnej i procesowej Centralnego Zespołu dw. z Handlem Ludźmi oraz Zespołów Wojewódzkich w ramach dużych operacji międzynarodowych ukierunkowanych na rozbijanie transnarodowych organizacji kryminalnych trudniących się handlem ludźmi na dużą skalę jak również taktyczne neutralizowanie „szlaków handlowych” wiodących przez teren RP lub dotyczących obywateli RP.

Wyniki statystyczne i inne informacje nie objęte klauzulą niejawności zostaną udostępnione w celach badawczych środowiskom naukowym – m.in. Uniwersytetowi Warszawskiemu prowadzącemu monitoring i badania zjawiska handlu ludźmi. Przewidywany termin uruchomienia baz danych: styczeń 2007.

3.5

Kontynuacja bilateralnej współpracy międzynarodowej z krajami pochodzenia i docelowymi handlu ludźmi.

Zadanie:

1. Organizacja corocznego spotkania ekspertów z krajów pochodzenia, tranzytowych i krajów docelowych – z polskiego punktu widzenia – w celu wymiany informacji na temat zmian zachodzących w zjawisku handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej, Ministerstwo Sprawiedliwości we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: I poł.2005 r., I poł.2006 r

Stan realizacji:

- W dniach 14-15 marca 2005r. w MCSSP w Legionowie odbyło się, organizowane przez Fundację La Strada, Ambasadę Wielkiej Brytanii oraz MSWiA, seminarium „Spotkanie Wschodu z Zachodem w Polsce”. W spotkaniu wzięli udział eksperci z Białorusi, Ukrainy, Mołdowy, Holandii, Niemiec, Włoch i Polski. Celem spotkania była wymiana doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie prewencji handlu ludźmi oraz wsparcia ich ofiar.
- We wrześniu 2005 r. odbyło się międzynarodowe seminarium „NGOs platform” towarzyszące obchodom 10- lecia sieci La Strada. W spotkaniu wzięło udział 40 uczestników z ponad 20 krajów (m.in. przedstawiciele polskiego oddziału La Strady).
- Przedstawicielki Fundacji La Strada wzięły udział jako trenerki w szkoleniu nt. handlu ludźmi pt. „Identyfikacja i ochrona ofiary handlu ludźmi” - dla przedstawicieli 3 regionów Ukrainy (Rovne, Zytomir, Lugansk), finansowane przez British Council na Ukrainie (listopad 2005 r.)
- W dniu 8 listopada 2006 r. w Warszawie odbyło się spotkanie przedstawicieli krajów Grupy G6 (Grupa G6 jest formułą współpracy pomiędzy ministrami spraw wewnętrznych Francji, Hiszpanii, Niemiec, Polski, Wielkiej Brytanii i Włoch) na temat **„Współpraca międzynarodowa w zakresie zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi. Wymiana doświadczeń – propozycje na przyszłość”**. Przedsięwzięcie było wspólną polsko-brytyjską inicjatywą będącą wynikiem spotkania Ministrów Spraw Wewnętrznych krajów Grupy G6, które odbyło się w dniach 22-23 marca 2006r. w Heiligendamm w Niemczech. W przedsięwzięciu udział wzięli przedstawiciele służb policyjnych, granicznych, prokuratury oraz krajowych jednostek koordynujących zwalczanie handlu ludźmi. W trakcie konferencji dokonano wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk, nawiązano też kontakty operacyjne. Odbyła się dyskusja nad powoływaniem wspólnych zespołów śledczych do zwalczania przemytu i handlu ludźmi, sformułowano rekomendacje na przyszłość.
- W dniach 9-10 listopada 2006 r. w Warszawie odbyła się organizowana przez MSWiA **Międzynarodowa Konferencja ekspertów nt. zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi do celów pracy przymusowej**. W Konferencji uczestniczyli przedstawiciele służb policyjnych, granicznych, prokuratury, instytucji odpowiedzialnych za kontrolę legalności zatrudnienia oraz organizacji pozarządowych wspierających ofiary handlu ludźmi z krajów Unii Europejskiej i Ukrainy. Celem spotkania była wymiana informacji oraz doświadczeń dotyczących handlu ludźmi do pracy przymusowej pomiędzy przedstawicielami administracji rządowej, organów ścigania i organizacji pozarządowych oraz sformułowanie rekomendacji, które służyłyby usprawnieniu dotychczasowej współpracy.

3.6

Opracowanie podręczników dot. handlu ludźmi dla przedstawicieli instytucji zaangażowanych w zwalczanie i zapobieganie handlowi ludźmi

Termin realizacji: II poł. 2006 r.

Stan realizacji:

- W ramach programu Unii Europejskiej AGIS wspierającego projekty z zakresu współpracy w sprawach karnych, **Ministerstwo Sprawiedliwości** wzięło udział w realizacji projektu pt. *„Elaboration and implementation of anti-trafficking modules for judges and prosecutors”*. W ramach projektu zrealizowano w dziewięciu krajach seminaria pilotażowe (w tym w Polsce). Uczestnicy szkoleń mogą korzystać, z chronionej hasłem, strony www.anti-trafficking.net. Ponadto **opracowano podręcznik** (wraz z informacjami dot. poszczególnych krajów – m.in. regulacje prawne, lista instytucji do kontaktu) oraz wzorcowy moduł szkoleniowy.

Ze względu na trwające prace edytorskie ostateczna wersja materiałów szkoleniowych nie została jeszcze uopowszechniona.

Szczegółowe informacje o projekcie znajdują się na stronie <http://www.icmpd.org/default.asp?nav=capacity&folderid=-1&id=510>.
- W marcu 2006r. z funduszy MSWiA wydano w formie podręcznika materiały szkoleniowe opracowane przez Grupę Roboczą Zespołu ds. Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi pt. „Procedury postępowania z ofiarą/świadkiem handlu ludźmi”.
- W grudniu 2006r. przy współudziale finansowym MSWiA wydano:
  - we współpracy z Fundacją La Strada podręcznik pt. „Jak prowadzić szkolenie nt. handlu ludźmi”,
  - we współpracy z Fundacją Dzieci Niczyje broszurę nt. „Problem handlu dziećmi-w Polsce i na świecie”.
- Członkowie Grupy Roboczej Zespołu do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi wzięli czynny udział w pracach projektu szkoleniowego „Handel ludźmi – zapobieganie i ściganie”. Projekt był realizowany od grudnia 2003 r. przez Centrum Badania Praw Człowieka, Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji, Uniwersytetu Warszawskiego. W ramach ww. projektu została wydana publikacja „Handel ludźmi. Zapobieganie i ściganie.” (więcej informacji nt. projektu na stronie: www.handelludzmi.uw.edu.pl).
- Projekt „Combating the Forced Labour Outcomes of Human Trafficking”. Końcowym wynikiem projektu było wydanie polskiej wersji przygotowanego przez Międzynarodowe Biuro Pracy MOP podręcznika szkoleniowego pt. „Handel ludźmi do pracy przymusowej. Jak monitorować proces rekrutacji pracowników migrujących”.
- Projekt „Awareness-Rising of Judicial Authorities Concerning Trafficking in Human Beings”, realizowany przez biuro IOM w Warszawie. Końcowym produktem projektu jest podręcznik pt. „Awareness-Rising of Judicial Authorities Concerning Trafficking in Human Beings”, wydany przez IOM na początku 2006 r.

Wzmocnienie ochrony ofiary i świadka

4.1

Ochrona ofiary i świadka przed powtórą wiktymizacją podczas śledztwa poprzez zastosowanie odpowiednich procedur i środków technicznych.

Zadanie:

Nadać procedurom wsparcia/ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi opisanym w Modelu rangę oficjalnej wytycznej dla organów administracji państwowej i ich przedstawicieli w postępowaniu z ofiarami handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej, Ministerstwo Sprawiedliwości.

Termin realizacji : II poł. 2005 r.

Stan realizacji:

W **Prokuraturze Krajowej** opracowano nowe wskazówki metodyczne dla prokuratorów prowadzących lub nadzorujących postępowania karne w sprawach dotyczących handlu ludźmi.

Na podstawie dokumentu „Model wsparcia/ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi” opracowano algorytm postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi – projekt algorytmu opracowano w Zarządzie Operacyjno – Śledczym **KGSG**. Dokument skierowano do stosowania w Policji w lutym 2006 r. Z procedurami wynikającymi z przedmiotowego dokumentu zapoznano wszystkie jednostki Policji w kraju. W marcu 2006 roku przedmiotowy algorytm został przesłany do stosowania do wszystkich jednostek organizacyjnych Straży Granicznej.

4.2

Ochrona dziecka - ofiary handlu ludźmi przed powtórą wiktymizacją podczas śledztwa poprzez zastosowanie odpowiednich procedur i środków technicznych.

Zadanie:

1. Przygotowanie opracowania zawierającego określone przez procedurę karną zasady, jakie winny być stosowane w przypadku, gdy ofiarą handlu ludźmi jest osoba małoletnia. Przesłanie opracowania do sądów i prokuratur.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Sprawiedliwości, Prokuratura Krajowa

Termin realizacji: II poł. 2005 r.

Stan realizacji:

Opracowane w **Prokuraturze Krajowej** nowe wskazówki metodyczne dla prokuratorów prowadzących lub nadzorujących postępowania karne w sprawach dotyczących handlu ludźmi dotyczą także procedury postępowania z dzieckiem - ofiarą handlu ludźmi.

W **Ministerstwie Sprawiedliwości** wyodrębniono komórkę organizacyjną ds. ofiar przestępstw. W jej ramach systematycznie opracowywane są materiały informacyjne dotyczące

ochrony ofiar przestępstw, obejmujące również problematykę ochrony ofiar małoletnich. Materiały są przesyłane do sądów i prokuratur.

4.3

Zapewnienie (przy pomocy środków budżetowych na wsparcie finansowe organizacji pozarządowych lub instytucji samorządowych) możliwości pomocy ofierze w czasie trwania sytuacji kryzysowej jak i po jej ustaniu.

Zadanie:

Zapewnienie ofiarom pełnej informacji o ich sytuacji, zapewnienie godziwych i bezpiecznych warunków, możliwości korzystania ze wsparcia i konsultacji na wszystkich etapach postępowania / zgodnie z zaleceniami Modelu wsparcia/ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi.

Wdrożenie procedur wsparcia/ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi, opisanych w Modelu, w skali całego kraju, wymagać będzie zaplanowania środków finansowych w wysokości 500 tys. zł w budżecie państwa na rok 2006 w części 42.Sprawy wewnętrzne.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji : II poł. 2005 r.

Stan realizacji:

- W budżecie MSWiA zabezpieczona została kwota 400 tys. zł na realizację programu wsparcia i ochrony ofiar handlu ludźmi w roku 2006 oraz kwota 100 tys. zł na przedsięwzięcia towarzyszące realizacji tego programu.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji przeprowadził postępowanie konkursowe dotyczące zlecenia zadania publicznego „Program wsparcia i ochrony ofiar handlu ludźmi” w roku 2006. W dniu 29 grudnia 2005 r. Minister SWiA zawarł umowę zlecenia ww. zadania Fundacji La Strada.

Program ten dotyczy zabezpieczenia potrzeb ofiary handlu ludźmi (cudzoziemca) m.in. poprzez opiekę medyczną, psychologiczną oraz prawną. Program obejmuje możliwość objęcia ofiary handlu ludźmi: w pierwszym etapie 2–miesięczną wizą pobytową, w czasie której ofiara ma możliwość zastanowienia się i podjęcia decyzji o współdziałaniu z organami ścigania (*reflection period*) a następnie, okresem trwającym 6 miesięcy podczas których cudzoziemiec korzysta z zezwolenia na zamieszkanie na terenie RP (z możliwością ponownego ubiegania się o zezwolenie na zamieszkanie na kolejne 6 miesięcy) dla ofiar które zdecydują się na współpracę z organami ścigania i złożenie zeznań obciążających sprawców. Przeprowadzono procedurę konkursu ofert na realizację ww. zadania w roku 2007. W wyniku tego konkursu ponownie zawarta została umowa pomiędzy Ministrem SWiA a Fundacją La Strada. Na realizację umowy została przeznaczona dotacja celowa w kwocie 150 tys. zł.

- W ramach projektu budżetu państwa na rok 2005, na wniosek **Ministra Polityki Społecznej**, uruchomiono rezerwę celową nr 60 przeznaczoną na dofinansowanie realizacji sieci ośrodków wsparcia i ośrodków interwencji kryzysowej, które m.in. mogą świadczyć pomoc ofiarom przestępstw, w tym handlu ludźmi. Przekazano kwotę w wysokości 11.256.404 zł na dofinansowanie działalności bieżącej i utworzenie nowych ośrodków oraz punktów interwencji kryzysowej. Wielkość środków dla

poszczególnych województw ustalały wydziały polityki społecznej urzędów wojewódzkich w oparciu o potrzeby zgłaszane z gmin i powiatów. Decyzję o dokonaniu podziału środków w ramach danego województwa podejmował wojewoda.

W ramach budżetu państwa na rok 2006, na wniosek Ministra Pracy i Polityki Społecznej uruchomiono rezerwę celową nr 48 w przeznaczeniu na ten sam cel w wysokości 5 964 851 zł.

4.4

Ustanowienie standardów jakie winny spełniać organizacje pozarządowe i inne instytucje zdolne i uprawnione do udzielania pomocy ofiarom/świadkom handlu ludźmi. Stworzenie listy ośrodków spełniających ww. standardy.

Zadania:

1. Przygotowanie standardów jakie winny spełniać instytucje świadczące pomoc ofiarom handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: grupa robocza Zespołu we współpracy z organizacjami pozarządowymi, Ministerstwo Polityki Społecznej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Zdrowia.

Termin realizacji : I poł. 2005 r.

Stan realizacji :

Zadanie to zostało zrealizowane w drodze określenia wymagań jakie powinny spełniać organizacje pozarządowe przystępujące do konkursu ofert na zlecenie zadania publicznego „Program wsparcia i ochrony ofiar handlu ludźmi”. Zadanie wymaga kontynuacji, ze względu na zmieniający się profil ofiar handlu ludźmi i konieczność dostosowania oferty do potrzeb ofiar.

2. Stworzenie zintegrowanego spisu wskazującego nie tylko ośrodki i instytucje, ale także zakres ich działania w sensie merytorycznym i geograficznym. Na jego podstawie będzie można sprawdzić możliwość zaspokojenia potrzeb konkretnej osoby poszkodowanej w poszczególnych zakresach.

Odpowiedzialni za realizację: grupa robocza Zespołu we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Termin realizacji : II poł. 2005 r.

Stan realizacji:

Obecnie jedyną organizacją zdolną do świadczenia pomocy ofiarom handlu ludźmi na terenie całego kraju jest Fundacja La Strada. Gotowość do świadczenia takiej pomocy zadeklarowała też Caritas Archidiecezji Warszawskiej. W przypadku zmian w ustawie o pomocy społecznej (patrz punkt 2.2 Krajowego Programu - Zmiany w prawodawstwie mające na celu skuteczne zwalczanie handlu ludźmi) możliwość tą będą posiadały również jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Konieczne jest jednak uprzednie przeszkolenie pracowników tych ośrodków (dotychczas przeszkolono 44 pracowników z ośrodków

interwencji kryzysowej i powiatowych centrów pomocy rodzinie) w zakresie procedur postępowania z ofiarami handlu ludźmi.

Trwają prace nad identyfikacją innych instytucji zdolnych do udzielania pomocy ofiarom handlu ludźmi.

Trwają prace nad identyfikacją innych instytucji zdolnych do udzielania pomocy ofiarom handlu ludźmi.

4.5

Wprowadzenie do programów kształcenia pracowników pomocy społecznej problematyki handlu ludźmi.

Zadania:

- 1. Przygotowanie pakietów szkoleniowych dla przyszłych pracowników socjalnych w ramach przygotowania zawodowego w Szkołach Policealnych Pracowników Służb Społecznych.*

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: II poł. 2006 r.

Stan realizacji:

Zadanie wykonane. Wydane zostało rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 7 kwietnia 2005 w sprawie standardów kształcenia w kolegiach pracowników służb społecznych (Dz. U. z 2005r. Nr 62, poz. 555) określające standardy kształcenia pracowników socjalnych w kolegiach służb społecznych.

W załączniku do w/w rozporządzenia „Standardy kształcenia w kolegiach pracowników służb społecznych” zagadnienia związane ze zjawiskiem handlu ludźmi, zapobieganiem, zwalczaniem oraz karaniem handlu ludźmi, udzielaniem pomocy ofiarom handlu ludźmi zostały wprowadzone w dziale D. Przedmioty specjalnościowe, 10. Problemy i kwestie społeczne. Rozporządzenie weszło w życie w dniu 22 kwietnia 2005r.

- 2. Regularne szkolenie pracowników socjalnych.*

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: II poł. 2006 r.

Stan realizacji:

Zadanie zrealizowane w ramach szkoleń specjalistycznych przeprowadzanych w związku z punktem 3.1 Krajowego Programu (Przygotowanie i wdrożenie programu przeszkolenia specjalistycznego funkcjonariuszy policji, straży granicznej, prokuratorów i sędziów w zakresie postępowania w przypadkach zwalczania handlu ludźmi) przeszkolono 44 pracowników pomocy społecznej

4.6

Opracowanie i wdrożenie programów reintegracji ofiary handlu ludźmi.

Zadanie:

1. Przygotowanie procedur i warunków ich realizacji dot. powrotu do normalnego życia monitorowanego i wspieranego przez profesjonalne służby socjalne i organizacje pozarządowe.

Odpowiedzialni za realizację: grupa robocza Zespołu we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: II poł. 2006 r.

Stan realizacji:

Projekt Partnerstwa na Rzecz Rozwoju „IRIS – reintegracja społeczna i zawodowa kobiet – ofiar handlu ludźmi” finansowany przy udziale środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL dla Polski 2004-2006. Funkcję organizacji zarządzającej w PRR „IRIS” pełni La Strada. „Partnerstwo” zmierza do wypracowania mechanizmów skutecznej reintegracji społecznej i zawodowej kobiet – ofiar handlu ludźmi oraz stworzenia szans ich zatrudnienia.

Od początku realizacji do działaniami projektu IRIS objęto 316 osób, 100 osób trafiło do interwencji kryzysowej, w programie motywacji i aktywizacji zawodowej uczestniczyło już 38 beneficjentek, spośród nich 28 osób wzięło udział w warsztatach aktywizacji zawodowej (25 osób je ukończyło), podpisano 9 umów stażowych. Dwie osoby po zakończeniu stażu podpisały umowy z tymi samymi pracodawcami – jedna osoba podpisała umowę o pracę, druga osoba podpisała umowę zlecenie. Ponadto jedna osoba została przyjęta na szkolenie, po którym będzie mogła podjąć działalność gospodarczą.

Zadanie wymaga kontynuacji. Dopiero zakończenie projektu pozwoli na weryfikację zgromadzonych doświadczeń i wypracowanie procedur do stosowania w szerszej skali.